

Selvbestemmelse i ældreplejen

Justine Grønbæk Pors

Department of Business Humanities and Law
Copenhagen Business School

- Værdi om selvbestemmelse for den ældre
- Værdi om tillid til medarbejdere og ledelse
- Værdi om tæt samspil med de pårørende, lokale fællesskaber og civilsamfund

Modsætninger, dilemmaer og udfordringer

Selvbestemmelse

Hvem er borgeren?

Individuelle rettigheder og retssikkerhed

Borger med behov for hjælp

Fritvælgende borger

Borgeren som potentialitet

Borgeren som samskaber

Som retssubjekt er ydelser bestemt ved lov og bevilling
- som potentialitet skal muligheder holdes åbne

Som retssubjekt skelnes der mellem hvad der er offentligt og privat
- som samskaber skal der ledes efter ressourcer i hverdagslivet

Når vi siger selvbestemmelse, siger vi mange ting:

- Et retssubjekt med ufravigelige rettigheder og klar grænse til privatliv
- Et behov for hjælp og kompensationer for mistede evner
- Et selv-forhold og latent motivation
- Forbruger med rationelle præferencer
- Ikke-endnu identificerede potentielle muligheder og motivation for at tage mere ansvar for eget og andres livskvalitet

Konsekvenser

Relationen mellem kommune og borger sættes på spil. Det er netop en del af pakken at eksperimentere med, hvad roller og relationer kan være i forskellige situationer.

- Hvordan kan politikere, ledere og professionelle tage ansvar for, at man både har myndighed og potentialitetsambitioner med i mødet med borgeren?
- Hvordan kan man *både* at lede med lys og lygte efter ressourcer i borgerens privatliv og respektere grænser?

Tillid

“Hvis du hellere vil snakke med social- og sundhedshjælperen. Fordi du i dag har overskud til selv at stille dine indkøb på plads. Så du får den hjælp, som du helst vil. Det skal selvfølgelig være muligt.”

Konsekvenser

Velfærdsdilemmaer kan ikke håndteres på politisk niveau eller via hierarkier, men kastes rundt i hele systemet

Hvilken pris betaler man for at holde ydelser, roller og forventninger åbne?

Pårørende, lokale
fællesskaber og
civilsamfund

Mellemrumspotentialisering

“Samtidig kan civilsamfundet noget særligt, når det gælder relationer og fællesskaber.”

I det hele taget summer det af liv på Vonsildhave, som ikke længere hedder ”plejehjem”. Nu er det bare et moderne forsamlingshus for hele lokalsamfundet, inklusiv beboerne på centret. I en stor del af stueetagen er der aktivitetslokaler, hvor mange forskellige foreninger kommer og holder møder, laver gymnastik, spiller kort og meget andet. Det er gratis at låne lokalerne, men det er en betingelse af de skal ”bidrage til centrets liv” fx ved at inddrage beboerne i aktiviteterne. (Kolding kommune)

Usikkerhed som en ressource:

Netop fordi vi ikke på forhånd kan vide, kan vi også antage at andre og endnu ukendte muligheder vil dukke op.

Potentialitetsstyring

Åbenhed og det uventede er
ressourcer i sig selv

Investering i en forestilling om at
andet og mere end man kan
forestille sig på forhånd vil dukke op

Styring af det der endnu ikke findes

Konsekvenser

Hvad en velfærdsorganisation er, samt hvor grænserne for dens ansvar går, kan ikke tages for givet, men er hele tiden til forhandling

Hvordan sikre kvalitet, når kvalitet er det der endnu ikke er dukket op?

Hvordan sikre kvalitet, når man altid skal opnå mere end forventet?

Bliver det sværere og sværere at fastlægge præmisser for beslutninger, fordi idealet for en beslutning i stigende grad bliver både at lave præmisser, men også at holde alting åbent?

Hvordan sikre medbestemmelse i ældreliv ved både at minimere risikoen for det uventede OG høste muligheder af uforudsigelighed

